

ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΟΜΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

«Ἐγενόμην ἐν Πνεύματι ἐν τῇ Κυριακῇ ἡμέρᾳ καὶ ἤκουσα φωνὴν ὀπίσω μου μεγάλην ὡς σάλπιγγος» (Ἄπ. 1,10)

Ἐκδίδεται ἀπὸ τὴν Κοινοβιακὴ Γυναικεῖα Ἱερὰ Μονὴ Ἁγίου Αὐγουστίνου Φλωρίνης – 531 00 ΦΛΩΡΙΝΑ – τηλ. 23850-28610 – imaaflo@yahoo.gr

Περίοδος Δ' - Ἔτος ΛΕ'
Φλώρινα - ἀριθμ. φύλλου 2089

Κυριακὴ τῆς Σαμαρείτιδος (Ἰω. 4,5 – 42)
6 Μαΐου 2018

Συντάκτης (†) ἐπίσκοπος
Αὐγουστίνος Ν. Καντιώτης

Τρεῖς ναοὶ

«Πνεῦμα ὁ Θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν» (Ἰω. 4,24)

Ἀκούσατε, ἀγαπητοί μου, τὸ ἱερὸ καὶ ἅγιο εὐ-
αγγέλιο. Εἶνε ἓνας **διάλογος**, ποὺ νίκησε καὶ
νικᾷ κάθε ἄλλο διάλογο ποὺ ἔγινε ποτὲ ἐδῶ στὴ
γῆ, κι αὐτοὺς τοὺς διαλόγους ποὺ ἔκαναν φιλό-
σοφοι τῆς πατρίδος μας στὸ Κλεινὸν Ἄστυ.

Εἶνε ἓνας διάλογος **μεταξὺ τοῦ Κυρίου καὶ μι-
ᾶς ἁμαρτωλῆς γυναίκας**. Εἶνε σπουδαῖος ὄχι
μόνο γιὰ τὸ ὕψος τῶν ἰδεῶν του, ἀλλὰ καὶ γιὰ
τὸ θαυμαστὸ ἀποτέλεσμά του. Γιατί τί ἦταν ἡ
γυναίκα αὐτή; ἓνα ἠθικὸ κουρέλι, ἓνα κοράκι
ποὺ ἄρεσκόταν νὰ τρώῃ σάρκες, καὶ τὸ κοράκι
αὐτὸ ἔγινε περιστέρι· ἦταν ἓνα σκοτάδι, καὶ τὸ
σκοτάδι αὐτὸ ἔγινε φῶς· ἦταν ἓνα κάρβουνο ποὺ
μουτζούρωνε τοὺς πάντες, καὶ ὅμως τὸ κάρβου-
νο αὐτὸ ἔγινε λαμπρὸ διαμάντι. Νά γιατί εἶπα
ὅτι ὁ διάλογος αὐτὸς εἶνε ἀξιοθαύμαστος·
γιατί **τὸ ἀποτέλεσμά του ἦταν ἓνα θαῦμα**.

Ἡ γυναίκα αὐτή, ἀπ' τὴν ὥρα ποὺ ἄκουσε τὸ
Χριστό, πῆρε τὴ λαμπάδα τοῦ φωτός, διέτρεξε
ὅλη τὴ Μικρὰ Ἀσία, ἔφτασε στὴ Σμύρνη καὶ **κή-
ρυξε τὸ εὐαγγέλιο**. Γι' αὐτὸ ἐκεῖ κτίστηκε ὡ-
ραῖος ναὸς τῆς, ὁ ναὸς τῆς Ἁγίας Φωτεινῆς,
τὸν ὁποῖο ἔκαψαν ἔπειτα τὰ τέκνα τῆς Ἄγαρ.

Νὰ ἐρμηνεύσουμε στίχο - στίχο τὸν διάλογο
εἶνε ἀδύνατον· δὲν ἔχουμε οὔτε τὸ χρόνο οὔ-
τε τὴν ἱκανότητα. Ὁ λόγος μας, μικρὴ βαρκού-
λα, δὲν μπορεῖ νὰ διαπλεύσῃ τὸν ὠκεανὸ τῶν
θειῶν νοημάτων του. Στὴ θάλασσα ὑπάρχουν ἀ-
κρογιάλια ἀλλὰ καὶ βαθειὰ νερά· καὶ ὁ διάλογος
αὐτὸς ἔχει σημεῖα κατανοητά, ἀλλὰ ἔχει καὶ
βάθη ἀπροσπέλαστα. Τέτοιο βάθος ἔχουν τὰ
λόγια ποὺ εἶπε ὁ Χριστὸς στὴν ἀπορία τῆς Σα-
μαρείτιδος, **Ποιὸς τόπος εἶνε ὁ κατάλληλος γιὰ
νὰ λατρεύῃ κανεὶς τὸ Θεό;** Ἡ ἀπάντησι ποὺ ἔ-
δωσε, ὅτι «Πνεῦμα (εἶνε) ὁ Θεός, καὶ τοὺς προσ-
κυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ
προσκυνεῖν» (Ἰω. 4,24), εἶνε λόγος βαθύτατος.

Θὰ προσπαθῆσω νὰ δώσω μία ἐξήγησι τοῦ
σπουδαίου αὐτοῦ χωρίου ποὺ περικλείει τὴν οὐ-
σία τῆς λατρείας μας. Ἀλλὰ γιὰ νὰ τὸ κατανοή-

σουμε, πρέπει νὰ ξέρουμε **ποιοὶ ἦταν οἱ θεοὶ
τῶν ἀρχαίων καὶ ποιά ἦταν ἡ λατρεία τους**.

* * *

Ὅλοι, ἀγαπητοί μου, γνωρίζετε ὅτι πρὸ Χρι-
στοῦ **οἱ θεοὶ ποὺ λατρεύονταν ἦσαν φανταστικοί,
ψεύτικοι**. Οἱ ἄνθρωποι εἶχαν πέσει στὴν εἰδωλο-
λατρία, εἶχαν φτειάξει θεοὺς «κατ' εἰκόνα καὶ ὁ-
μοίωσιν» (πρὸβλ. Γέν. 1,26) τοῦ ἀνθρώπου. Φαντάζονταν ὅ-
τι οἱ θεοὶ ἔχουν σῶμα ὑλικό, εἶνε ὄντα τεράστια
μὲ σάρκες καὶ ὀστά, ὅτι ἔχουν χέρια, μάτια, αὐ-
τιά· ὅτι τρέφονται μὲ ἀμβροσία καὶ νέκταρ· ὅτι
ἔχουν κατοικίες, καὶ οἱ μὲν κατώτεροι μένουν σὲ
σπήλαια, δάση, λίμνες, ποταμούς, στέπες, ἐνῶ
οἱ ὑψηλότεροι, τρόπον τινὰ ἡ ἀριστοκρατία τῶν
θεῶν, κατοικοῦν κάπου ψηλά, στὴν κορυφὴ τοῦ
Ὀλύμπου, κι ἀπὸ 'κεῖ κυβερνοῦν τὸν κόσμον.

Ὡς πρὸς τὴν ἠθικὴ τους ζωὴ, ντρέπομαι νὰ
μιλήσω· οἱ θεοὶ ἐκεῖνοι διέπρατταν αἵσχη (μοι-
χεῖες, πορνεῖες, ἀπάτες, ἐγκλήματα). Ἄν αὐτοὶ
ἐπρόκειτο νὰ δικαστοῦν ἀπὸ ἓνα σημερινὸ ποι-
νικὸ δικαστήριον, θὰ καταδικάζονταν σὲ ἰσόβια δε-
σμά. **Φοβερὴ ἡ εἰδωλολατρία**. Κι ἂν οἱ Ἕλληνες,
λαὸς εὐφυῆς, εἶχαν καταπέσει σὲ τέτοιο σημεῖο,
φαντάζεται κανεὶς τὸ θρησκευτικὸ ἐπίπεδο τοῦ
ἄλλου κόσμου. Οἱ Πέρσες λάτρευαν τὸν ἥλιο καὶ
τὰ ἄστρα, ἄλλοι λάτρευαν ποταμούς, λίμνες,
θάλασσες, ἄλλοι λάτρευαν ζῶα. Στὴν Αἴγυπτο –
μὴ παραξενευτῆ κανεὶς– ὡς θεοὺς εἶχαν τὸ
Νεῖλο, τὸν κροκόδειλο, σαῦρες, φίδια, ἐρπετά,
ἀκόμα καὶ τὰ κρεμμύδια, τὰ σκόρδα, τὰ πράσα!
Ἀπορεῖ ὁ νοῦς σήμερα πῶς τὸ ἀνθρώπινο γέ-
νος κατέπεσε σὲ τέτοια ἠλιθιότητα.

Ἀνάλογη τώρα μὲ τὴν ἰδέα ποὺ εἶχαν οἱ ἀρ-
χαῖοι γιὰ τοὺς θεοὺς, ἦταν καὶ ἡ **λατρεία** τους.
Πῶς τοὺς ἐλάτρευαν; Κατὰ τρόπο ὑλικό. Ἐχτι-
ζαν πελώρια οἰκοδομήματα, βωμοὺς καὶ θυ-
σιαστήρια· ἔσφαζαν ζῶα, πρόβατα καὶ βόδια.
Καὶ μόνο αὐτά; ἡ εἰδωλολατρία εἶχε ἀκόμα καὶ
ἀνθρωποθυσίες. Διάβαζα κάπου, ὅτι οἱ Ἕλλη-
νες στὴν Ἀκαρνανία, οἱ Ἀκαρνᾶνες, λάτρευ-

αν ὡς θεὸν τὸν Ἀχελῷο· κι ὅταν ὁ ποταμὸς ἀγρίευε καὶ πλημμύριζε, γιὰ νὰ τὸν ἐξευμενίσουν καὶ νὰ σταματήσῃ ἡ καταστροφή, τί ἔκαναν· ἔπαιρναν μικρὰ παιδιὰ ἀπὸ τὶς κούνιες, τὰ ἔσφαζαν στὴν ὄχθη κι ὁ ποταμὸς κοκκίνιζε ἀπ' τὸ αἷμα τῶν νηπίων! Οἱ **ἀνθρωποθυσίες** ἦταν συχνὸ φαινόμενο στὸν ἀρχαῖο κόσμος.

Ψεύτικοι οἱ θεοί, βδελυρὴ ἡ λατρεία τους. Ἐν τούτοις **ἡ εἰδωλολατρία** τῶν ἀρχαίων λαῶν **ἦταν ῥιζωμένη βαθεῖα**, σὰν πλατάνι. Κανεὶς δὲν μποροῦσε νὰ τὴν ξερριζώσῃ, οὔτε αὐτοὶ οἱ φιλόσοφοι, ὁ Σωκράτης καὶ οἱ λοιποί.

Ἄλλ' ὅ,τι δὲν μπόρεσε νὰ κάνῃ κανένας ἄλλος, **τὸ κατώρθωσε ὁ Χριστός**. Ὅπως ὁ γιατρὸς βγάζει ἕνα σάπιο δόντι, ἔτσι ξερρίζωσε τὴν εἰδωλολατρία ἢ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ. Τὴν ξερρίζωσε συγκεκριμένα ὁ λόγος αὐτὸς ποὺ ἀκούσαμε σήμερα στὸ εὐαγγέλιο· **«πνεῦμα ὁ Θεός»** (ἰω. 4,24). Αὐτὲς οἱ τρεῖς λέξεις ξερρίζωσαν τὸ δέντρο τῆς εἰδωλολατρίας. Γιατί τί κήρυξε ὁ Χριστός; Εἶπε ὅτι Πλανᾶσθε, ὁ Θεὸς δὲν εἶνε ὅπως τὸν φαντάζεστε· εἶνε **«πνεῦμα ὁ Θεός»**.

Τί θὰ πῆ «πνεῦμα»; Δύσκολο νὰ τὸ ἐξηγήσουμε. Ἐνα βοηθητικὸ παράδειγμα εἶνε **ὁ ἀέρας**. Ὁ ἀέρας δὲν φαίνεται μὲ τὰ μάτια μας, ἀλλὰ τὸν αἰσθανόμεθα ἀπὸ διάφορες ἐνέργειές του· κατὰ παρόμοιο τρόπο καὶ ὁ Θεὸς δὲν φαίνεται μὲ τὰ σαρκικά μας μάτια ἀλλὰ τὸν αἰσθανόμεθα μέσα στὰ βάθη τῆς καρδιάς μας. **Ὁ Θεὸς** εἶνε ἀόρατος, ἄυλος, ἀσώματος, ἄψαυστος· καὶ ὡς ἄυλος **βρίσκεται πανταχοῦ**. Κι ἂν ἀκόμα ἀνοιξῆς τὰ βάθη τῆς γῆς, κι ἂν κατεβῆς στὰ βάθη τῆς θαλάσσης, κι ἂν ἀνεβῆς ἐπάνω στὰ ἄστρα, σὲ ὁποιοδήποτε σημεῖο τοῦ σύμπαντος, ἐκεῖ εἶνε παρών· γιατί εἶνε **«πνεῦμα ὁ Θεός»**.

Καὶ ἐφ' ὅσον ὁ Θεὸς εἶνε **«πνεῦμα»**, πρέπει καὶ κατὰ ἀνάλογο τρόπο νὰ τὸν λατρεύουμε· γι' αὐτὸ λέει **«ἐν πνεύματι»** (ἔ.ἀ.). **Τί θὰ πῆ «ἐν πνεύματι»;** Ὁ ἄνθρωπος συγγενεῦει μὲ τὴ γῆ καὶ τὴν ὕλη, συγγενεῦει καὶ μὲ τὸν οὐρανὸ καὶ τὸ Θεό. Πῶς; Διὰ τοῦ πνεύματός του. Ἡ ψυχὴ εἶνε πνεῦμα. Ὅπως ὁ Θεὸς εἶνε πνεῦμα, καὶ ἡ ψυχὴ εἶνε πνεῦμα. Ἡ δὲ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου τί εἶνε· εἶνε ὁ νοῦς, τὸ αἶσθημα καὶ ἡ βούλησί του. **«Ἐν πνεύματι»** λοιπὸν πρέπει νὰ λατρεύουμε τὸ Θεό. Δηλαδή; Μπῆκες στὴν ἐκκλησία; ὁ ἄγγελος σοῦ δίνει μιὰ κρησάρα νὰ κοσκινίξῃς τὸ **νοῦ** σου, νὰ μὴν ἀφήσῃς νὰ περάσῃ καμμία σκέψι κοσμικὴ, ἀλλὰ ὅλο **τὸ μυαλό** σου νὰ ἔνῃ στὰ οὐράνια· **«ἄνω σχῶμεν»** (θ. Λειτ.). Τί θὰ πῆ **«ἐν πνεύματι»;** Στὴν ἐκκλησία ἡ **καρδιά** σου νὰ αἰσθάνεται μιὰ ἀγάπη μεγάλη πρὸς τὸ Θεό. **«Ἀγαπήσω σε, Κύριε, ἡ ἰσχὺς μου. Κύριος στερέωμά μου καὶ καταφυγή μου καὶ ῥύστης μου»**

(ἔ.ἀ., Ψαλμ. 17,2-3). Τί θὰ πῆ **«ἐν πνεύματι»;** Στὴν ἐκκλησία νὰ μὴ λὲς στὸ Θεό **«Κάνε μου αὐτὸ ποὺ θέλω»**, ἀλλὰ ἡ **θέλησί** σου νὰ πῆ· **Θεέ μου, «γενηθήτω τὸ θέλημά σου»** (θ. Λειτ. κυριακ. προσ., Ματθ. 6,10). Τὸ **«ἐν πνεύματι»** εἶνε **μία ἐξ ὁλοκλήρου ἀφοσίωσης** τοῦ ἀνθρώπου στὸ Θεό.

* * *

Οἱ Ἰουδαῖοι, ἀγαπητοί μου, γιὰ νὰ λατρεύσουν τὸ Θεὸ πῆγαιναν στὸ ναὸ τοῦ Σολομῶντος, ἐνῶ οἱ Σαμαρεῖτες ἀνέβαιναν στὸ ὄρος Γαριζίν. Ἐμεῖς ἔχουμε ἕνα μεγάλο πλεονέκτημα· ὁ καθένας μας ἔχει **τρεῖς ναοὺς** στοὺς ὁποίους μπορεῖ νὰ λατρεύῃ τὸ Θεό. Ὁ ἕνας ναὸς εἶνε αὐτὸς ποὺ ἐκκλησιαζόμεθα, **ἡ ἐκκλησία** τῆς ἐνορίας μας· **«ἐν ἐκκλησίαις εὐλογεῖτε τὸν Θεόν»** (Ψαλμ. 67,27). Ὁ δεῦτερος ναὸς εἶνε **ἡ φύσις, τὸ σύμπαν**. Ὅπουδῆποτε κι ἂν σταθῆς, **«ἐν παντὶ τόπῳ»**. Μ' αὐτὸ δὲν καταργοῦμε τοὺς ναοὺς, διότι καὶ ὁ Χριστὸς πῆγε στὸ ναὸ καὶ προσευχήθηκε, ἀλλὰ καὶ ὁπουδῆποτε κι ἂν βρισκόταν προσευχόταν· **«ἐν παντὶ τόπῳ τῆς δεσποτείας αὐτοῦ· εὐλόγει, ἡ ψυχὴ μου, τὸν Κύριον»** (ἔ.ἀ. 102,22). Ὑπάρχει ὅμως κ' ἕνας ἄλλος ναὸς, πολὺ κοντὰ μας, ποὺ καμμία δύναμις δὲν μπορεῖ νὰ τὸν καταστρέψῃ, κι αὐτὸς εἶνε **ἡ καρδιά** τοῦ ἀνθρώπου. Ὅταν ἡ καρδιά εἶνε ταπεινὴ καὶ καθαρὴ, γίνεται ὁ ὠραιότερος ναὸς. Ἐνας στεναγμὸς ἐκ βάθους, ἕνα **«Κύριε, ἐλέησον»** μὲ δάκρυ, μιὰ μικρὴ φωνή, πέντε στίχοι ἀπ' τὸ Ψαλτήρι, ἂν λέγωνται μὲ πίστι, κατεβάζουν τὰ ἄστρα στὴ γῆ, εἶνε ἀνώτερα ἀπ' τὶς φωνὲς καλλιφῶνων ψαλτάδων.

Στὰ βιβλία τῆς Ἐκκλησίας ὑπάρχει ἕνα ἀνέκδοτο. Ἐνας ἀσκητὴς εἶχε ἕνα ὑποτακτικό. Μαζὶ ἔλεγαν τὶς προσευχές τους, μουσικὰ δὲν ἤξεραν. Κάποτε ὁ ὑποτακτικὸς κατέβηκε στὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ ἐκκλησιάστηκε ἐκεῖ. Ὅταν γύρισε, εἶπε στὸ γέροντά του· –Αὐτοὶ στὴν πόλι λατρεύουν τὸ Θεό· ἐμεῖς ἐδῶ στὴν ἔρημο οὔτε ψάλτες ἔχουμε οὔτε τίποτα. Καὶ ὁ γέροντας τοῦ ἀπαντᾷ· –Παιδάκι μου, **καὶ τὰ βόδια βγάζουν φωνές, μὰ δὲν προσεύχονται**.

Δυστυχῶς λατρεία δὲν ἔχουμε. **Πρέπει νὰ κοπιᾶσουμε**, νὰ γίνουν πολλὰ πράγματα στὴν ἐκκλησία μας, νὰ γίνῃ ξεκαθάρισμα παπάδων - δεσποτάδων, νὰ παύσῃ ὁ ναὸς νὰ εἶνε **«οἶκος ἐμπορίου»**, νὰ γίνῃ **«οἶκος προσευχῆς»** (ἰω. 2,16. Ματθ. 21,13). Τότε θὰ μποροῦμε νὰ ποῦμε **«Πνεῦμα ὁ Θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν»** (ἰω. 4,24).

Εἴθε νὰ μᾶς ἀξιῶσῃ ὁ Θεὸς νὰ φθάσουμε σ' αὐτὴ τὴ λατρεία, μιὰ λατρεία ποὺ νικᾷ τὴ λατρεία τῶν προτεσταντῶν καὶ τῶν φράγκων, καὶ εἶνε **πραγματικὰ λατρεία τοῦ Θεοῦ**· ἀμήν.

(†) **ἐπίσκοπος Αὐγουστῖνος**